

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-08-000 073
Бања Лука, 11.9.2009. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Драгослава Лукића и Јанка Нинића, као чланова вијећа, у правној ствари тужиле М. К., кћери М., Г., Х. А. А. Б., Улица ... број ..., коју заступа пуномоћник Н. С., адвокат, Г., Улица ... број ..., против тужених С. Ш., кћери Д., Г., Улица ... број ... и В. Ш., сина Д., Г., Улица ... број ..., које заступа пуномоћник Д. С., адвокат, Г., Улица .. број ..., ради накнаде плаћеног кредита и утврђења ништавости уговора, одлучујући о ревизији тужиле против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Гж-06-000 690 од 14.6.2007. године, у сједници вијећа одржаној 11.9.2009. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Градишци број П-23 5/2005 од 28.12.2005. године обавезана је тужена С. Ш. кћерка Д. (у даљем тексту: првотужена) да исплати тужилци М. К. кћери М. (у даљем тексту: тужила) на име отплаћеног дијела дугорочног кредита износ од 11.286,00 КМ са законском затезном каматом од 01.7.2005. године до исплате, те да јој накнади парничне трошкове у износу од 3.331,00 КМ, све у року од 30 дана од доношења пресуде, под пријетњом извршења (став 1. изреке); утврђено је да је ништав и да не производи правно дејство уговор о поклону између првотужене као поклонодавца и туженог В. Ш. сина Д. (у даљем тексту: друготужени) као поклонопримца, закључен 30. децембра 2002. године и овјерен код Основног суда у Градишци под бројем Ов-І-4084/02 од 30. децембра 2002. године у односу на сувласнички дио првотужене од $\frac{1}{2}$ на некретнинама-парцели к.ч. број 265/27 званој О. - кућа и зграда у површини од 156 м², уписаној у П.Л. број 1377 К.О. Г.-Г.1., јер је уговор закључен у намјери избјегавања поврата стамбеног кредита (став 2.); Земљишно-књижном уреду Основног суда у Градишци наложено је да изврши брисање у предмету број Дн-330/03 уписа $\frac{1}{2}$ дијела на некретнинама-парцели к.ч. број 265/27 званој О. - кућа и зграда у површини од 156 м², уписаној у П.Л. број 1377 К.О. Г.-Град, која се води на друготуженој, те да поново изврши упис права власништва од $\frac{1}{2}$ дијела на име првотужене (став 3.); у осталом дијелу који се односи на законске затезне камате до 01. јула 2005. године и упис забилежбе забране сваког отуђења и оптерећења сувласничког

дијела од $\frac{1}{2}$ на име друготуженог, док тужила не изврши наплату исплаћеног кредита од првотужене, тужбени захтјев је одбијен (став 4.).

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Гж-06-000 690 од 14.6.2007. године жалба тужених је дјелимично уважена и првостепена пресуда преиначена у ставовима 2. и 3. изреке, тако што је у том дијелу тужила одбијена с тужбеним захтјевом, а досуђен износ парничних трошкова снижен са 3.331,00 КМ на 1.199,00 КМ; жалба тужених је одбијена и првостепена пресуда потврђена у дијелу којим је првотужена обавезана да тужили исплати износ од 11.285,00 КМ са законском затезном каматом од 01. јула 2005. године до исплате.

Тужила је изјавила ревизију против другостепене пресуде у дијелу којим је измјењена првостепена пресуда, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, с приједлогом да се другостепена пресуда укине и предмет врати другостепеном суду на понован поступак „са захтјевом да другостепени суд у поновљеном поступку одбије жалбу тужених као неосновану а потврди првостепену пресуду“.

Одговор на ревизију није поднесен.

Тужбом се тражи обавезивање првотужене да тужили исплати износ од 11.285,00 КМ са законском затезном каматом по основу отплаћеног дијела дугорочног кредита, утврђење ништавости уговора о поклону, закљученог 30. децембра 2002. године између првотужене као поклонодавца и друготуженог као поклонопримца у односу на сувласнички дио првотужене од $\frac{1}{2}$ на парцели к.ч. број 265/27 званој О. са кућом и зградом, површине 156 м², уписаној у П.Л. број 1377 К.О. Г.-Град и успостављање ранијег земљишнокњижног стања, о чему су ближи подаци наведени у изреци првостепене пресуде, уз досуђење парничних трошкова.

Првотужена је, према утврђеном чињеничном стању, као корисник кредита закључила 17. августа 1999. уговор о дугорочном кредиту у износу од 20.000,00 КМ, за санацију стана, уз камату од 8% годишње и роком враћања од 6 година са даваоцем кредита К. Б. А.Д. Б. Л. Тужила се је уговором о јемству број 263.1/99 од 23. августа 1999. године, закљученим са даваоцем кредита, обавезала да испуни пуноважну и доспјелу обавезу првотужене, ако то она не учини, с тим да је давалац кредита овлашћен да за наплату доспјелих потраживања стави административну забрану на плату, односно на укупна примања тужиле као јемца. Правни сљедбеник даваоца кредита је Р. В. d.d. ВиН. Првотужена није уредно отплаћивала кредит. Према потврди Н. А.-А.-В. Б. Л. од 30. септембра 2005. године, од 01. јула 2002. године до 01. јула 2005. године тужили је на име кредита првотужене „обустановљено и уплаћено на рачун Р. В. d.d. ВиН 11.285,00 КМ (37 рата по 305,00 КМ)“. Уговором о поклону, закљученим 30. децембра 2002. године, првотужена је поклонила свом брату, друготуженом, сувласнички дио од $\frac{1}{2}$ у парцели к.ч. број 265/27 О. - кућа и зграда у површини од 74 м² и двориште у површини од 82 м², уписаној у П.Л. број 1377/2 К.О. Г.-Град са правом коришћења земљишта. Уговор је овјерен 30. децембра 2002. године код Основног суда у Градишци под бр. Ов-1-4080/2002. Рјешењем број Дн-339/2003 од 20.5.2003. године Основног суда у Градишци

дозвољено је, на основу тог уговора, полагање исправа ради стицања права својине у корист друготуженог на поклоњеним објектима, односно права коришћења на поклоњеном земљишту. Друготужени је у изјави од 30. децембра 2002. године, овјереној у Основном суду у Градишци под бр. Ов-1-4086/2002 од 30. децембра 2002. године навео да се одриче „било каквих права на стану који се налази у Г. у ул. ... бр. ..., спрат ..., стан број ..., по основу наслеђивања или било ког другог основа, тако да на тај стан полаже право са 1/1 дијела С. Ш. кћи Д. ... тако да га иста откупљује сама са 1/1 дијела“ и да он у том стану нема ништа.

Првостепени суд је, с обзиром на утврђено чињенично стање, а на основу одредбе члана 1013. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и „Службени гласник РС“, број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, у даљем тексту: ЗОО) обавезао првотужену да плати тужилци износ од 11.285,00 КМ у року од 30 дана од дана доношења пресуде. Законске затезне камате на овај износ досуђене су од 01. јула 2005. године као дана отплате тог износа „примјеном члана 277. ЗОО“. Тужени су, приликом закључења уговора о поклону, по схватању првостепеног суда поступали несавјесно „у циљу онемогућавања реализације потраживања тужитељице“. Тај суд је нашао да је „понашање тужених... у супротности са принудним прописима и добрим обичајима“, па је закључио да је „Уговор о поклону ништав у смислу члана 103. ЗОО, због чега су исти уговор и укњижба сувласничког дијела у том уговору у корист друготуженог ништави и не могу произвести правно дејство“. Из тих разлога уговор о поклону је првостепеном пресудом оглашен ништавим, и сходно томе, дозвољено је успостављање ранијег земљишнокњижног стања.

Полазећи од тога да се је друготужени неопозивом изјавом од 30. децембра 2002. године одрекао свог дијела у стану у Г., у Улици ... број ..., који је тако у цјелини припао првотуженој, а имајући у виду одредбе чланова 103., 280. и 281. ЗОО, другостепени суд је закључио да уговор о поклону није ништав, па је из тих разлога дјелимично преиначио првостепену пресуду.

По оцјени овог суда правилно је схватање да уговор о поклону није ништав.

Ревизија није основана.

У члану 280. ЗОО садржане су опште, а у члану 281. истог закона - посебне претпоставке за побијање дужникових правних радњи. Чланом 281. став 1. ЗОО прописано је да се теретно располагање може побијати ако је у вријеме располагања дужник знао или могао знати да предузетим располагањем наноси штету својим повјериоцима и ако је трећем лицу са којим је и у чију корист је правна радња предузета то било познато или могло бити познато. У првом случају („знао“) побијање се врши долозном, а у другом („могао знати“) кулпозном паулијанском тужбом (Actio Pauliana). Постоје и породична паулијанска тужба (у вези става 2. члана 281. ЗОО), као и квази-паулијанска тужба ако се ради о бесплатним располагањима (став 3. истог закона).

Овим тужбама, било којој од њих да се ради, може се тражити само да се огласи да је правна радња дужника без дејства према повјериоцу и да се

повјериоцу допусти намирење из предмета побијане радње у висини његове тужбе, како то произилази из одредбе члана 284. ЗОО. Таква радња је иначе правно ваљана. Дакле, уговор о поклону који се побија у овом спору, правно је ваљан. Понашање првотужене не може се квалификовати као поступак противан принудним прописима, јавном поредку и добрим обичајима и под претпоставком да је дародавац знао да закључењем уговора наноси штету повјериоцу, те да је и даропримцу то било познато. Уговор је дакле пуноважан (није ни ништав, ни рушљив у смислу члана 103., односно члана 111. ЗОО и једино се може побијати посебним условима из члана 284. тог закона). Такав уговор није могуће ни раскинути, него само ограничити његово правно дејство у односу на повјериоца до висине његовог потраживања.

Тужбом није тражено оглашење да је уговор без дејства према тужили до висине њене тражбине у односу на првотужену, нити да се допусти намирење до висине потраживања из предмета побијаног уговора, него утврђење да је уговор ништав. Према члану 2. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 и 49/99, у даљем тексту: ЗПП) у парничном поступку суд одлучује у границама захтјева који су стављени у поступку. У погледу уговора о поклону судови су према, томе, могли да одлуче само да је побијани уговор ништав или да није ништав. Пошто уговор није ништав, с обзиром на напријед речено, правилна је пресуда другостепеног суда којом је преиначена првостепена пресуда у ставу 2. и 3. изреке, тако што је у том дијелу тужбени захтјев одбијен.

Овакво схватање не доводи се у сумњу ни ревизионим наводима тужиле.

Из реченог произилази да другостепена пресуда нема недостатака на које указује ревиденткиња, односно на које овај суд пази по службеној дужности. Сходно томе ревизија тужиле одбијена је као неоснована (члан 248. у вези са чланом 241. ЗПП).

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправака овјерава
руководилац судске писарне
Амила Подрашчић